

L'ús de les preposicions *per* i *per a* en les definicions de la primera edició del DGLC*

JOAN COSTA CARRERAS
Universitat Pompeu Fabra

1. MOTIU DE LA COMUNICACIÓ

El gener de 2008 els autors del *Manual d'estil* (Josep M. Mestres *et al.*) vam rebre una consulta relativa a l'ús de les preposicions *per* i *per a* davant d'infinitiu. La pregunta era per què no havíem tingut en compte l'exemple *Treballar la mantega, la pasta, per a fer el pa*, donat per Josep Ruaix (2007, p. 266) com a cas d'infinitiu de «destinació» (Ruaix, 2007, p. 264).¹ Aquest cas adquireix especial rellevància, ja que seria un cas en què un infinitiu (*fer*), tot i dependre d'un «verb d'acció voluntària»² (*treballar*), s'introduiria amb la preposició composta *per a*.

2. LA CLASSIFICACIÓ DE JOSEP RUAIX

En primer lloc ens cal justificar per què ens va passar per alt aquest exemple *a priori* tan rellevant. Ruaix (2007, p. 266) col·loca aquest exemple dins el tercer gran significat dels infinitius introduïts per *per a*, de «destinació (matis de la idea més genèrica de finalitat o fi, però ja bastant allunyada de la idea de causa pròpiament dita)»; en el quart apartat, dóna «[Infinitius] depenent de verbs impersonals, passius o, en general, que no marquin el subjecte». L'exemple es troba al fi-

* Aquesta comunicació no hauria sorgit si el nostre estimat col·lega Josep Maria Mestres no ens hagués plantejat la qüestió i no hauria estat possible sense la seva informació ni la seva abnegada participació en la discussió que exposem.

1. L'epígraf en què n'hauríem hagut de parlar és el 4 del capítol xxii («Usos de *per* i *per a* sobre els quals hi ha discrepàncies»), concretament al § 4.4 («Introducció d'infinitius»).

2. D'acord amb Solà (1987, p. 139-141) s'acostuma a dir que un verb és d'acció voluntària si admet l'imperatiu (*Tu, treballa*), pot ser substituït pel verb *fer* (*Tu, treballa; fes-ho ja*) i admet expressions adverbials com *amb compte* (*Tu, treballa; però fes-ho amb compte*). Els verbs que definim com a «verbs d'acció voluntària» en aquesta comunicació compleixen tots aquests tres requisits.

nal d'una llista de 8 exemples. Segurament, vam mirar la llista per sobre, ja que els 7 exemples anteriors a la frase que analitzem no aporten res de nou al que ja s'havia dit fins aleshores. Ruaix no dóna les fonts dels exemples, però els 5 casos d'impersonal semblen definicions de diccionari adaptades. Devia agafar l'exemple *Treballar la mantega, la pasta, per a fer el pa* de Solà (1987, p. 135), que és de l'entrada *treballar* de Fabra 1932;³ Solà (1987, p. 135) també dóna «Treballar la pasta per a fer pa, galetes, etc.», de l'entrada *pastar*.

Ara intentarem classificar l'exemple *Treballar la mantega, la pasta, per a fer el pa* en la tipologia de Ruaix («infinitius depenent de verbs impersonals», «infinitius depenent de verbs passius» i «infinitius depenent de verbs que en general no marquin el subjecte»). Com que segur que no és ni un cas d'«infinitiu dependent de verb impersonal» ni d'«infinitiu dependent de verbs passius», hauria de ser, doncs, un exemple d'«infinitiu dependent de verb que no marqui el subjecte». En resum, seguint la classificació de Ruaix des del principi, aquest exemple seria un cas d'«infinitiu de destinació», en el qual no es tracta «d'expressar la finalitat o fi en general», sinó de «donar-hi un caràcter més aviat objectiu, fixant-se més en la finalitat o destinació que no pas en la motivació o intencionalitat»; per tant, un subtípus d'aquest cas són els infinitius que van «després de verbs que no connotin motiu o intenció [...] o que no marquin el subjecte».

D'aquí, sembla que cal deduir que, en qualsevol definició de diccionari que no indiqui explícitament el subjecte del verb principal (també en infinitiu, perquè està en una definició), l'infinitiu complement de causa i/o finalitat hauria d'anar amb *per a*, independentment de si el verb principal (en infinitiu) és un «verb d'acció voluntària» o de si el complement és alhora el motiu i la finalitat, o de si equival a «amb la intenció de» (Ruaix, 2007, p. 264) o a «*perquè + voler*» (Badia, 1994, p. 232). És a dir, encara que *treballar* sigui clarament d'acció voluntària (*Tu, treballa deliberadament la mantega, la pasta, per a fer el pa; Treballar la mantega, la pasta, amb la intenció de fer el pa; Treballar la mantega, la pasta, perquè es/hom vol fer el pa*), el fet de no indicar-hi explícitament el subjecte demanaria la preposició composta *per a*.⁴

3. OBSERVACIONS DE JOAN SOLÀ (1987) I MARIA JOSEP CUENCA (2001)

El fet és que Ruaix agafa l'exemple de Fabra 1932 donat per Solà sense tenir en compte que aquest gramàtic està posant sobre la taula una llarga llista de casos contradictoris: i, concretament, sobre aquests dos exemples amb *treballar*, diu

3. Cal recordar que és l'única publicada en vida de Fabra.

4. La interpretació segons la qual l'infinitiu dependria del complement directe (*Treballar [la mantega, la pasta, per a fer el pa]*), en el cas que fos possible (donada la juxtaposició de *mantega i pasta* i la coma de després de *pasta*) no afecta la nostra discussió.

(Solà, 1987, p. 135): «En cap d'aquests dos casos el *per a* no encaixa de cap manera amb la teoria; el SPrep no pot ser complement sinó del verb: observem l'article determinat i la coma després de *pasta* al primer exemple, i la seqüència "pa, galletes" al segon». Cuenca (2001, p. 30) confirma el que diu Solà:

Si analitzem l'ús escrit de Fabra i els casos i els exemples que proposa la normativa, observarem un denominador comú: no es tracta del fet que hi hagi un verb d'acció voluntària o no, sinó de la presència activa d'un agent en la construcció. Això explica que:

Si la clàusula final depèn d'un element no verbal, la preposició a utilitzar és *per a*. N'hi ha, però, una aparent «excepció»: quan depèn d'un substantiu d'origen verbal; clar que, en aquest cas, el nom hereta la xarxa del verb i, per tant, hi ha un agent actiu (explícit o no).

Si la clàusula depèn d'un verb, *per* s'activa en el cas que el subjecte sigui agent i *per a* si no ho és, cosa que dóna compte dels verbs que no són d'acció voluntària i també de les formes verbals que han perdut la capacitat agentiva, com és el cas de les passives (incloent-hi les clàusules de participi). Com a norma pràctica [...], sabem si un verb en activa té un subjecte agent si hi podem afegir l'adverbi *voluntàriament*.

Aplicant al nostre cas el raonament de Cuenca, podem afirmar que:

- a) En l'infinitiu *treballar* que encapçala la definició, hi ha «la presència activa d'un agent».
- b) Aquest agent no és «explícit» (fet que no invalida el raonament general).
- c) Aquest infinitiu admet l'adverbi *voluntàriament*.
- d) L'infinitiu no és una «forma verbal que ha perdut la capacitat agentiva».

4. APORTACIÓ DE JOAN COSTA I JOSEP MARIA MESTRES

Davant d'aquesta situació vam fer una recerca a Fabra 1932 amb el nostre col·lega Josep Maria Mestres, coneixedor profund del diccionari. A partir de l'anàlisi de 60 verbs,⁵ els resultats són els que exposem a continuació.⁶

5. La recerca ha estat laboriosa. El que vam fer va ser fer cerques diferents en la versió electrònica del DIEC2 (<http://dlc.iec.cat>, consultada entre setembre de 2008 i gener de 2009) i, posteriorment, anar comprovant les frases *a priori* interessants en les entrades corresponents del DGLC 32. Arran d'unes primeres cerques, vam ampliar-les buscant els casos amb els verbs *afanyar*, *agafar*, *arranjar*, *arreplegar*, *contractar*, *lligar*, *posar*, *preparar*, *recollir* i *treballar*. Per completar aquestes cerques, vam fer les següents «consultes avançades» per seqüències de caràcters en les definicions: «r#per#» (amb 884 registres) i, atès que el DGLC 32 marca el CD entre parèntesis i sovint la preposició segueix, «)#per#» (amb 36 registres). Atès el gran volum de registres, en vam consultar entre un 10 i un 15 %. De totes aquestes cerques surten els 60 verbs que finalment hem considerat pertinents per a la nostra exposició.

6. Els 60 casos, numerats, els donem classificats al llarg de l'exposició.

4.1. Ús de les preposicions per i per a amb «verbs d'acció voluntària»

4.1.1. Casos en què Fabra 1932 usa per a

4.1.1.1. VERBS TRANSITIVS DARRERE ELS QUALS FABRA 1932 USA PER A

1. «Contractar (algú) per a fer treball a jornal.» (Entrada *ajornalar*.)
2. «[...] cosir a les vores de les robes, estores, etc., un travesser del mateix gènere per a reforçar-les [...] en un dels caps d'una cigarreta, plegar el paper sobrant a fi que no caigui; posar un botó de cuir a la punta (d'una espasa) perquè no punxi; etc.» (Entrada *capçar*.)
3. «[...] inutilitzar moralment per a fer alguna cosa.» (Entrada *aixafar*; v. ex. 60)
4. «Preparar (un tros de terra inculta) per a conrear-la.» (Entrada *artigar*.)
5. «Preparar (l'ordit) per a teixir.» (Entrada *embancar*.)
6. «v. tr. [...]; abs. Treballar la pasta per a fer pa, galetes, etc.» (Entrada *pastar*.)
7. «[...] Tr. [...] preparar (alguna cosa) que exigeix una manipulació més o menys violenta. [...] *Treballar la mantega, la pasta per a fer pa*.» (Entrada *treballar*.)

4.1.1.2. VERBS PRONOMINALS DARRERE ELS QUALS FABRA 1932 USA PER A

8. «[...] *Arranjar el sarró*. Preparar-se per a partir. [...]» (Entrada *arranjar*.)

4.1.1.3. OBSERVACIONS SOBRE ELS CASOS EN QUÈ FABRA 1932 USA PER A

Sobre aquestes 8 frases es poden fer les observacions següents:

a) En les frases amb *inutilitzar* (ex. 3) i *contractar* (ex. 1), el subjecte del verb principal (*inutilitzar* i *contractar*) i el del verb subordinat (*fer*) són diferents. Tot i que Fabra (1932 i 1933) prescriu *per* en una frase com *Hi enviaré un noi per saber noves de la malalta* —també amb subjectes diferents, segons com—, això ha fet que Ruaix (2007, p. 266), que intenta actualitzar i precisar la doctrina fabriana, proposi *per a* en aquests casos. Aquestes dues frases fabrianes, doncs, confirmarien la proposta de Ruaix. D'altra banda, en la frase *inutilitzar moralment per a fer alguna cosa*, la «inutilització moral» pot ser una conseqüència no buscada o no prevista d'una acció anterior. (vegeu § 4.2.1.)

b) El verb *preparar* (ex. 4 i 5) forma part de la llista de verbs que, segons Solà (1987, p. 137), Ruaix (2007, p. 265) dedueix (ampliant la llista donada per Coromines) que Fabra tracta en la seva redacció com si no fossin verbs d'acció voluntària. Per tant, l'ús en el DGLC de *per a* amb *preparar* formaria part de la pràctica habitual de Fabra. Pel que fa al verb *treballar* transitiu (ex. 6 i 7), cal tenir en compte que la definició que precedeix l'exemple *Treballar la mantega, la pasta per a fer pa* és «preparar (alguna cosa)», verb que Fabra tracta com si no fos d'acció voluntària. La sinonímia entre *preparar* i aquesta accepció de *treballar*, permet

pensar que *treballar* transitiu amb el significat de 'preparar' passa a formar part dels verbs d'acció voluntària que són tractats implícitament per Fabra com si no ho fossin. De tota manera, més endavant (§ 4.1.2.5) veurem que hi ha casos de *preparar* amb *per* en condicions iguals.

c) Pel que fa a *cosir* (ex. 2), cal dir que no forma part de cap dels casos de «verb d'acció voluntària» que Fabra normalment redacta amb *per a* i no *per*.

4.1.2. Casos en què Fabra 1932 usa *per*

4.1.2.1. VERBS TRANSITIVS DARRERE ELS QUALS FABRA 1932 USA *PER*

9. «Agafar [...] d'ací i d'allà (coses escampades a terra, disperses, abandonades) per aplegar-les [...]» (Entrada *arreplegar*.)

10. «Agafar (coses escampades a terra) per aplegar-les en un lloc. [...] Agafar (una cosa caiguda a terra, escapada, etc.), per tornar-la al seu lloc.» (Entrada *collir*.)

11. «Tr. [...] Agafar un got per beure. Agafar una cadira per seure. [...] Agafar les armes (per combatre).»⁷ (Entrada *agafar*.)

12. «[...] agafar pel braç, per anar de bracet.» (Entrada *braç*.)⁸

13. «Agafar algú per la mà, per sostenir-lo, ajudar-lo, etc.» (Entrada *mà*.)

14. «Agafar (quelcom) per usar-ne, servir-se'n, emprar-ho; posar en obra; adoptar. [...]» (Entrada *prendre*.)

15. «[...] Arreplegar materials, citacions, exemples, per escriure una obra. Els pocs músics que poguérem arreplegar per fer la cobla.» (Entrada *arreplegar*.)

16. «Cercar pel camp herbes i plantes per estudiar-les o colleccionar-les.» (Entrada *herboritzar*.)

17. «Drap de seda blanca oblong que el sacerdot es posa a les espatlles i amb els extrems del qual es cobreix les mans per agafar la custòdia en presentar-la a l'adoració dels fidels o portar-la processionalment.» (Entrada *humeral*.)

18. «Atac de nit per a sorprendre l'enemic adormit, en el qual els soldats es cobrien amb una camisa blanca per no confondre's amb els enemics [...]» (Entrada *encamisada*.)

19. «Intr. Deixar la direcció que hom seguia per agafar-ne una altra.» (Entrada *girar*.)

20. «[...] Fig. Fer passos, diligències, etc., per aconseguir alguna cosa. [...]» (Entrada *bellugar*.)

21. «Fer lloances excessives (entorn d'una cosa), especialment per atreure envers ella l'atenció de la gent.» (Entrada *bombejar*.)

7. La rodona del parèntesi és del DGLC.

8. El CD hi és implícit: *algú*.

22. «Fer esforços amb la gola per [*sic*] deglutir.» (Entrada *collejar*.)
23. «Tr. Fer sortir del seu llit (l'aigua d'un corrent) per donar-li una altra direcció. Derivar les aigües d'un riu per a ús de l'agricultura, d'una indústria, etc.» (Entrada *derivar*.)
24. «Tr. Fer amb quelcom, valent-se de la mà o d'alguna altra cosa, el mateix que per agafar-ho, a fi d'aguantar-se, d'evitar d'ésser emportat, de deturar-se. [...]» (Entrada *agafar*.)
25. «Fer treballar d'una manera adequada (alguna cosa, algú) per fer-li adquirir, desenvolupar, conservar, una aptesa, una habilitat, una facultat. [...] | Fer treballar d'una manera adequada (una facultat activa) per desenvolupar-la o conservar-la. [...]» (Entrada *exercitar*.)
26. «Tr. [...] || Lligar (a una arma llancívola) una corretja per llançar-la amb més força.» (Entrada *embagar*.)
27. «Tr. Posar (alguna cosa) al forn per coure-la.» (Entrada *enfornar*.)
28. «Posar cordons (a alguna cosa) sia per adornar-la, sia per lligar-la o embolicar-la.» (Entrada *encordonar*.)
29. «Posar-se sobre el vestit una camisa, esp. per executar una encamisada.» (Entrada *encamisar-se* [*sic*].)
30. «Acció de posar algú una cama encreuada amb la d'un altre que camina, corre, lluita, etc. per privar-la de moure's i fer-lo, així, caure a terra.» (Entrada *traveta*.)
31. «Camisa de tela ordinària que els pagesos de Mallorca es posen sobre la roba per treballar al camp.» (Entrada *cassot*.)
32. «Prendre del braç [...] per anar de bracet.» (Entrada *braç*.)
33. «Per anar a Badalona pren el tramvia [...]» (Entrada *prendre*.)
34. «Preparar (un animal mort) per conservar-lo amb aparença de viu.» (Entrada *dissecar*.)
35. «Preparar (una paret) per eixalbar-la.» (Entrada *referir* 2.)
36. «[...] recollir d'ací i d'allà (coses escampades a terra, disperses, abandonades) per aplegar-les [...]» (Entrada *arreplegar*.)
37. «Rebre d'algú (alguna cosa, esp. finques i serveis públics) per usar-ne i beneficiar-ne [*sic*] per un temps determinat i mitjançant el pagament d'una renda convinguda.» (Entrada *arrendar*.)
38. «Tr. Subjectar [...] (quelcom) amb la mà o altre òrgan o un instrument adequat, per tenir-ho que no se'n pugui anar, aguantar-ho, emportar-s'ho, transportar-ho (acc. 1), per servir-se'n (acc. 2), per possessionar-se'n (acc. 3). [...]» (Entrada *agafar*.)
39. «Tirar (alguna cosa) a terra o posar-la en un lloc destinat a recollir les deixalles, per desfer-se'n.» (Entrada *llençar*.)

4.1.2.2. VERBS INTRANSITIUS DARRERE ELS QUALS FABRA 1932 USA PER

40. «[...] ; anar al darrera d'algú per obtenir alguna cosa.» (Entrada *perseguir*.)
 41. «Intr. Cessar de fer un exercici, un treball, per fer desaparèixer el cansament, reposar. [...]» (Entrada *descansar*.)
 42. «[...] Treballar assíduament per aconseguir (alguna cosa).» (Entrada *perseguir*.)
 43. «Intr. [...] *Treballar per obtenir una cosa. Treballar per l'establiment, per l'enderrocament, del règim monàrquic.* [...]» (Entrada *treballar*.)

4.1.2.3. VERBS PRONOMINALS DARRERE ELS QUALS FABRA 1932 USA PER

44. «Afanyar-se per aconseguir o copsar (alguna cosa).» (Entrada *besunyar*.)
 45. «Afanyar-se [...] per obtenir alguna cosa.» (Entrada *maldar*.)
 46. «*Em vaig aferrar a un pal per no caure.*» (Entrada *aferrar*.)
 47. «[...] *S'agafaran a això per no concedir-nos-ho.*» (Entrada *agafar*.)
 48. «Pron. Agafar-se [...] en alguna cosa per no caure.» (Entrada *emparar*.)
 49. «[...] *Jo no sé com es va arranjar per escapar-se de pagar la indemnització que li exigien.*» (Entrada *arranjar*.)
 50. «Pron. *Desmanegar-se per obtenir una cosa, treballar-hi afanyosament.*» (Entrada *desmanegar*.)
 51. «[...] Enginyar-se per aconseguir un fi, per sortir d'una situació difícil, per evitar un perill, etc.» (Entrada *arranjar*.)
 52. «[...] esforçar-se [...] per obtenir alguna cosa.» (Entrada *maldar*.)
 53. «Tr. [...] fer-se seu (quelcom) amb la mà o altre òrgan o un instrument adequat, per tenir-ho que no se'n pugui anar, aguantar-ho, emportar-s'ho, transportar-ho (acc. 1), per servir-se'n (acc. 2), per possessionar-se'n (acc. 3). [...]» (Entrada *agafar*.)
 54. «[...] ficar-se en un afer per arranjar-lo, modificar-lo, etc.» (Entrada *intervenir*.)
 55. «Acció de posar-se en tal o tal actitud, esp. per fer de model a un artista.» (Entrada *posa*.)
 56. «Pron. [...] recolzar-se en alguna cosa per no caure.» (Entrada *emparar*.)
 57. «*Tirar-se als braços d'algú, per ésser-ne abraçat.*» (Entrada *braç*.)
 58. «[...] valer-se d'algú per salvaguardar-se, reeixir en una empresa.» (Entrada *agafar*.)

4.1.2.4. PERÍFRASIS VERBALS DARRERE LES QUALS FABRA 1932 USA PER

59. «Tr. Deixar de fer treballar (quelcom) per fer desaparèixer el seu cansament, evitar que es deteriori, etc.» (Entrada *descansar*.)

4.1.2.5. OBSERVACIONS SOBRE LES FRASES EN LES QUALS FABRA 1932 USA *PER*

Aquests 51 verbs es poden classificar en transitius (ex. 9-39), en intransitius (ex. 40-43), en pronominals (ex. 44-58) i en perífrasis verbals (ex. 59). Malgrat aquesta diversitat sintàctica, com que tots 51 són inapel·lablement «verbs d'acció voluntària», compleixen la preceptiva fabriana de *per* davant d'infinitiu.⁹ Cal fer esment, però, del fet que el verb *preparar* és usat amb *per* al darrere als exemples 34 i 35, mentre que en els exemples 4, 5 i 8 ho és amb *per a*.

4.2. Ús de les preposicions *per i per a* amb «verbs d'acció no voluntària»

4.2.1. Verbs transitius d'acció no voluntària darrere els quals Fabra 1932 usa *per a*

60. «[...] inutilitzar moralment *per a* fer alguna cosa.» (Entrada *aixafar*; v. ex. 3.)

Com ja diem a l'apartat 4.1.1.3a, aquesta frase admet una interpretació en què la «inutilització moral» pot ser una conseqüència no buscada o no prevista d'una acció anterior; per tant, *inutilitzar* pot expressar una no-acció.

5. CONCLUSIONS

Ruaix (2007, p. 266) justifica l'ús de *per a* a la frase *Treballar la mantega, la pasta, per a fer el pa*, pel fet que l'infinitiu no «marca subjecte». La nostra recerca, però, demostra que l'absència de subjecte davant d'infinitiu no determina que s'usi *per a* davant d'un altre infinitiu, bàsicament per dos fets:

1. En l'exemple *Sortir del seu llit, l'aigua d'un corrent, per a prendre una altra direcció* hi ha «marcat» el subjecte (l'aigua d'un corrent) i Fabra 1932 usa *per a*.

2. En els exemples 9-59 (51) no es «marca» el subjecte i el DGLC usa *per*.

D'altra banda, l'ús de la preposició *per a* en aquesta frase, *Treballar la mantega, la pasta per a fer el pa*, es pot explicar com un cas de «verb d'acció voluntària» que Fabra 1932 tracta com si no ho fos, paral·lelament al seu sinònim *preparar* (cf. *Preparar la mantega, la pasta per a fer el pa*). Això, malgrat les vacil·lacions observades amb el verb *preparar* en els exemples 4, 5, 8, 34 i 35.

Tota aquesta recerca nostra ens va fer creure per uns moments que Fabra 1932 participa dels «usos no conseqüents» amb la normativa de Fabra que Solà (1987, p. 134) denuncia. Tanmateix, si realment són adequades les nostres explicacions, les inconseqüències serien mínimes:

9. El verb *rebre* (ex. 37) pot no ser cap acció, sinó un esdeveniment al marge de la voluntat del subjecte. Però també pot ser una acció voluntària: «Tu, rep la Maria, però fes-ho sense miraments». I a l'exemple 37 es pot dir que és sinònim d'«acceptar».

1. Com ja hem dit, en els exemples 9-59 (51 dels 60 casos analitzats) Fabra usa *per*, perquè són verbs d'acció voluntària.

2. Amb els verbs *inutilitzar* i *contractar*, el DGLC fa servir *per a*, perquè hi ha canvi de subjecte. En el cas de *inutilitzar*, però, no es pot descartar un paralelisme amb *utilitzar* («Dit de l'animal que hom pot utilitzar *per a* llaurar», entrada *llaurador* de Fabra, 1932), que és dels de la llista de Ruaix (2007, p. 165).

3. El verb *treballar* transitiu ('preparar') seria considerat verb d'acció no voluntària i, per tant, el DGLC hi fa servir *per a*.

4. El verb *sortir* de la frase *Sortir del seu llit, l'aigua d'un corrent, per a prendre una altra direcció* és un verb que expressa un esdeveniment i porta un subjecte no agent; per tant, li cal *per a*, ja que no hi ha ni motiu ni finalitat.

5. En l'exemple *Treballar per obtenir una cosa* hi cal *per*, perquè és un cas de règim, com corroboren els exemples de la mateixa entrada *Treballar per l'establiment, per l'enderrocament, del règim monàrquic* i com ja planteja Solà (1987, p. 128).

6. Les úniques inconseqüències en els 60 casos analitzats són les vacil·lacions amb *preparar* i el cas de *cosir* (ex. 2), verb que no forma part de cap dels casos de «verb d'acció voluntària» que Fabra normalment redacta amb *per a* i no *per*. Els exemples d'aquests verbs són 6 i constitueixen el 10 % dels 60 exemples analitzats.

La pregunta que ja es deu estar formulant el lector/a és si tots aquests usos són deguts a la mà de Fabra o si no poden ser deguts als nombrosos col·laboradors que va tenir en la llarga elaboració del diccionari. D'entrada, cal no descartar que Fabra «badés» en algun moment, ateses la gran quantitat de papers que va escriure i la provisionalitat de les seves pròpies normes. Però, alhora, és molt probable que determinades definicions fossin redactades per col·laboradors seus i ell no les revisés prou. Un indicatiu d'aquesta situació, el forneix Josep M. Mestres (comunicació personal), que ens informa que la definició de *ajornalar* (vegeu el nostre ex. 1) del *Diccionari de la llengua literària* és «Contractar (algú) *per fer* treball a jornal», mentre que a Fabra 1932 és amb *per a*. És sabut (Mir i Solà, 2007, p. 9) que aquest diccionari «almenys pel que fa al redactat, és versemblant que sigui obra principalment de Fabra, o almenys el diccionari de Fabra n'és una versió pràcticament idèntica». L'ús de *per* s'adiu amb la doctrina fabriana; l'ús de *per a*, ja hem vist que obliga a apellar al canvi de subjecte.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BADIA I MARGARIT, Antoni M. (1994). *Gramàtica de la llengua catalana: Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- CUENCA, M. Josep (2001). «Norma, gramàtica i teoria lingüística». A: PRADILLA, Miquel Àngel [ed.]. *Societat, llengua i norma: A l'entorn de la normativització de la llengua catalana*. Benicarló: Alambor, p. 13-40.

- FABRA, Pompeu (1932). *Diccionari general de la llengua catalana*. Barcelona: Llibreria Catalònia.
- (1933). *Gramàtica catalana*. Facsímil de la 7a ed. 2a reimpr. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2004. (Biblioteca Filològica; XII)
- MESTRES, Josep M. [et al.] (2009). *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. [Vic]: EUMO; Barcelona: Universitat de Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat: Universitat Pompeu Fabra.
- MIR, Jordi; SOLÀ, Joan (2007). «Nota dels directors». A: MIR, Jordi; SOLÀ, Joan [dir.]. *Pompeu Fabra: Obres completes*. Vol. 5. Barcelona: Proa: Edicions 62: Edicions 3 i 4: Moll, p. 9-11.
- RUAIX, Josep (2007). *Català complet: Curs superior de llengua*. Barcelona: Claret.
- SOLÀ, Joan (1987). *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. Barcelona: Edicions 62.